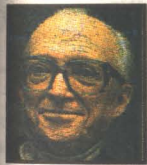

el davantal de pere calders

En el seu *Mosaic* del propassat diumenge, dia 6, l'estimat Doctor Scòpius es referia a l'escàndol dels australs repetits, que ha traguetat una mica més la República Argentina, a la qual només li faltava aquesta.

Es tracta d'un afer que es presta a moltes reflexions, i l'article del Doctor Scòpius és tan suggeridor que m'ha reviscut el record d'altres casos històrics que posen en quarantena l'aparent respectabilitat del diner encunyat o imprès.

Qualificar de falsificació l'incident dels australs seria una manera de dir destinada a no entendre'ns, ja que és, simplement, un miracle que evoca la multiplicació dels pans i dels peixos, perquè la flamant moneda argentina fou fabricada sobre paper legal, en tallers i màquines legals, sota la supervisió —se suposa— d'experts legals. L'únic detall peculiar és que de cada número de sèrie en van fer dos bitllets, una cosa que a primer cop d'ull i considerat des del punt de vista dels aficionats (que som la majoria) no ens sembla tan fabulosa com això. Des del moment en el qual els bitllets de banc es van fer a màquina, i tenint en compte el progrés constant de les arts gràfiques, la temptació que deu assetjar els responsables de les polítiques monetàries ha d'ésser fortíssima. El mateix president Menem s'ho ha pres amb un exemplar estoïcisme i ha declarat que no pensa retirar de la circulació els australs bessons, entre altres motius (i ben cert que no n'hi calia cap més) perquè és absolutament impossible de distingir els legítims dels il·legítims. Que se la campin tots dos alhora, i a veure què passa!

A primeries del segle actual, va tenir lloc a l'Estat espanyol un afer

Qüestions monetàries

que va ocasionar un cert trasbals col·lectiu. Em refereixo als duros sevillans, encunyats d'esquitllada a la capital andalusa. Els falsificadors devien tenir una rel d'idealisme, perquè les seves peces no tan sols dringaven com les bones, sinó que l'aliatge que utilitzaven contenia plata. Algú va arribar a dir que en contenia més que els duros oficials.

L'única manera de distingir-los era posant l'ungha del dit polze al centre de la xifra que indicava l'any d'emissió, i girant suaument la moneda, l'ungha anava a parar —en els duros bons— al bell mig de la creu que coronava l'escut del revers. En els duros sevillans, en fer la mateixa operació, s'observava que la meitat de la xifra de l'any i la creu de l'escut no coincidien. És una errada comprensible, perquè per molt d'amor que s'hi posi, sempre hi ha menudeses que s'escapen.

En evocació d'aquest episodi monetari, jo m'hi veig com un nen molt tendre, i les explicacions que he transcrit, me les va donar el meu avi patern. Com que la memòria, en el meu cas, és tramposa i sovint em fa víctima d'improvisacions per omplir buits sobre la marxa, no m'estranyaria gens que algú em rectificqués amb una autoritat que a mi em fa falta. Si és així, declaro que ho acceptaré tan esportivament com pugui.

Però sí que em faig fort en el fet que, des que el diner es fabrica, hi ha hagut casos notabilíssims que fan trontollar la confiança. En un

treball que vaig publicar ja fa una colla d'anys, contava una experiència que vaig viure a Mèxic, en conèixer i tractar personalment un col·laborador de Pancho Villa. La primera vegada que el famós revolucionari va veure un bitllet de banc, es va sorprendre molt quan li digueren que amb aquell trosset de paper es podia comprar blat de moro, aviram, matxets i una colla de coses més, totes útils i necessàries. "I d'on surten, aquests papers?", volgué saber Pancho Villa. Li van respondre que els feien a màquina, a molts exemplars per hora. El cabdill va ordenar immediatament als seus subordinats que requissessin una d'aquelles màquines, juntament amb la persona que la fes anar. Va afegir que destinessin uns dels vagons del seu tren llegendari a casa de la moneda.

Així fou com els *dorados* de Villa, amb uns bitllets toscament impresos sobre qualsevol mena de paper, adquiriren mercaderies en tots els indrets que ocupaven. Quan els comerciants afectats els deien que aquells bitllets no valien, els compradors els apuntaven amb els seus enormes revòlvers i replicaven:

—És clar que valen! Oi patró?

I sí, sí, valien. Amb diferències de procediment, d'escenari, d'època i de personatges, és una cosa que es deu haver reproduït de tant en tant.

Pere Calders